

LUNDS
UNIVERSITET

En kvalitativ studie om ungdomskriminalitet

Vilka faktorer är bidragande till att en ungdom vänder sig till kriminalitet?

Författare: Irma Masic

Socialhögskolan, Lunds universitet

Kandidatuppsats SOPA63 HT21

Handledare: Anna Rypi

Examinator: Hans Knutagård

Abstract

Author: Irma Masic

Title: A qualitative study on juvenile delinquency: What factors contribute to young people turning to crime?

Supervisor: Anna Rypi

Assessor: Hans Knutagård

Juvenile delinquency is a topic that is well mentioned in social media and in politics. The aim of this study was to explore the circumstances and relationships that may contribute to young people turning to crime. The method chosen for this study was to conduct qualitative interviews with six different people, who were active criminals in their youth. The social bond theory, the strain theory, and the labeling theory were used to analyze the results. The study found that the motive for a young person turning to crime is extremely individual and that it is not possible to draw general conclusions. Topics that, however, often appeared as a cause during the interviews, have been linked to four factors. These are schooling, finances, social environment and family situation. The different factors are used in combination with theories and previous research to analyze the material. The results are consistent with previous research done on the subject.

Keywords that are relevant to the work are juvenile delinquency, schooling, finances, environment, and family situation.

Förord

Jag vill rikta ett stort tack till alla informanter som ställt upp på en intervju. Det är genom intervjuerna och informanternas livsberättelser som jag har fått möjligheten att utföra denna studie. Utan informanterna hade detta arbete inte varit genomförbart. Jag vill även tacka min handledare Anna Rypi som varit ett stort stöd och väglett mig under hela processen.

Innehållsförteckning

1. Problemformulering, syfte, frågeställningar.....	5
1.1 Vad säger lagen? - ungdomskriminalitet som uppdrag i socialt arbete.....	6
2. Kunskapsläge.....	7
2.1 Unga brottslingar och återställande rättvisa.....	8
2.2 Ingreppande och skyddande effekter av utbildning.....	8
2.3 Riskfaktorer för en kriminell karriär.....	9
2.4 Omstrukturering av gatukultur i samhället.....	9
2.5 Konstellationer av ungdomar.....	10
2.6 Riskfaktorer för ett externt beteende bland ungdomar.....	10
2.7 Undersökning av familje- och skolfaktorer som prediktorer för brottslighet.....	11
2.8 Kroniska ungdomsbrottslingar.....	11
3. Teoretiska utgångspunkter.....	12
3.1 Sociala band teorin.....	12
3.2 Stämplingsteorin.....	14
3.3 Strainteorin.....	16
4. Metod.....	18
4.1 Metodologiska överväganden.....	19
4.2 Genomförande.....	20
4.3 Urval och undersökningspopulation.....	20
4.4 Metodens tillförlitlighet.....	20
4.5 Bearbetning och analys.....	23
4.6 Etiska överväganden.....	25
5. Analys.....	25

5.1 Presentation av informanterna.....	26
5.2 Skolgång.....	27
5.3 Ekonomi.....	30
5.4 Social omgivning.....	31
5.5 Familjesituation.....	33
6. Avslutande diskussion.....	36
Referenslista.....	39
Bilaga.....	42

1. Problemformulering, syfte och frågeställningar

Ungdomsbrottslighet presenteras som ett centralt problemområde både inom svensk samhällsdebatt och inom kriminologin. Begreppet ungdomsbrottslighet definieras som begångna straffbelagda handlingar utfört av en person som oftast är i åldern 15-20 (Estrada & Flyghed 2017). Sveriges regering har under en längre tid lagt stor vikt och betoning på framförallt brottslighet bland ungdomar för att försöka skära ner på ungdomsbrottsligheten och sänka brottsstatistiken (Regeringen 2018). Det har diskuterats hur politiken ska riktas för att fånga upp ungdomar så tidigt som möjligt och försöka förhindra att de utvecklar ett kriminellt beteende (Regeringen 2018).

Statistik från BRÅ (Brottsförebyggande rådet) påvisar att 52% av ungdomarna i årskurs 9 som deltog i BRÅs undersökning svarade att de någon gång under dem senaste 12 månaderna har begått ett brott (BRÅ 2019). Enligt den självrapporterade delaktigheten är det fyra olika brottstyper som är vanligast bland ungdomar. Dessa är stöld (41,1%), våldsbrott (24%), skadegörelsebrott (18,4%) och narkotikabrott (7,6%). Statistiken ovan avser året 2019. År 2017 låg statistiken på ungefär samma nivå. Möjligtvis har stöldbrott (ökning med 2,4%) och narkotikabrott (ökning med 1,6%) med en liten marginal blivit vanligare under 2019 jämfört med 2017 medan skadegörelsebrott förblir oförändrat och våldsbrott har minskat (minskat med 2,6%) (BRÅ 2017, BRÅ 2019).

Om ungdomsbrottslighet rent generellt sätt minskat eller ökat är omöjligt att säga med säkerhet. Dock finns det självrapporterad statistik som reglerar antalet dömda ungdomar. Detta kan dock inte användas för att utläsa en generell ökning eller minskning av ungdomsbrottslighet eftersom alla ungdomar som begår brott inte blir dömda och därav inte ingår i statistiken. År 2010 uppskattas 28963 ungdomar blivit dömda för brott i åldern 15-20 år. Denna siffra sjönk rejält år 2016 då ungdomsbrottsligheten höll den lägsta nivån med 18176 dömda. År 2019 dömdes 20651 ungdomar för brott. Statistiken visar alltså en ökning mellan 2019 och 2016, men däremot ett rejält nedfall jämfört med 2010 (BRÅ 2010-2019).

Även om ungdomsbrottslighet minskat enligt statistik, betyder inte detta att ungdomskriminalitet inte fortfarande är ett problem. Varför ungdomskriminalitet finns och hur det uppkommer, har många olika teoretiker, forskare och kriminologer sin egen syn på. Genom åren har det utvecklats många olika teorier och förklaringar. Sarnecki (2017) diskuterar olika anledningar till varför unga personer vänder sig till kriminalitet. Han skriver bland annat att personer i utsatta områden hamnar i dåliga umgängen som väldigt unga och att de på så vis börjar engagera sig i kriminalitet. Det framkommer även att personer som lever som tunga yrkeskriminella idag började begå brott väldigt tidigt i sina liv (Sarnecki 2017). Tham (2017) förklarar att ungdomskriminalitet ibland kan vara av gruppkaraktär, dvs att ungdomar begår brott tillsammans för att uppnå en grupptillhörighet (Tham (2017)). Collins (2008) skriver att ungdomar som växer upp i fattiga områden med ständiga besvikelser ofta inte ser någon mening med att försöka identifiera sig med samhället. Han hävdar till och med att skolan indirekt är ansvarig för en stor del av ungdomskriminaliteten som finns idag (Collins 2008). Winstanley skriver i sin avhandling om unga lagförbrytare att förekommande anledningar till att unga personer vänder sig till brott och kriminalitet är fattigdom, anti socialt beteende, låg socioekonomisk status och bristande skolgång. Hon poängterar vidare att socionomer och socialarbetare spelar stor roll i denna perioden av en ungdoms liv och kan göra en stor påverkan (Winstanley 2018).

Syftet med uppsatsen är att undersöka vilka omständigheter och relationer som kan vara bidragande till att vissa ungdomar vänder sig till kriminalitet. Uppsatsen avgränsas och studien inriktas på personer som lämnat kriminalitet bakom sig, alltså personer som i ungdomen ägnade sig åt brott och kriminalitet.

Frågeställningen som ska besvaras i denna studie är:

1. Vilka omständigheter och relationer kan vara bidragande till att vissa ungdomar vänder sig till kriminalitet?

1.1 Vad säger lagen? - ungdomskriminalitet som uppdrag i socialt arbete

Socialt arbete och förebyggande av ungdomskriminalitet har ett starkt samband. I Sverige blir man straffmyndig först när man fyllt 15 år enligt lagen om särskilda bestämmelser för unga

lagöverträdare (1964:167). Ungdomar mellan 15 och 18 år som begår brott kan dömas till ungdomsvård, ungdomstjänst, ungdomsvård och ungdomstjänst i kombination, ungdomsövervakning eller sluten ungdomsvård. Fängelse ska i största möjliga mån undvikas (Sveriges Domstolar 2021). Ungdomar som inte har fyllt 18 år kan dömas till fängelse om det finns synnerliga skäl till detta och om brottet som begåtts har ett högt straffvärde enligt 30 kap i Brottsbalken (1962:700). De vanligaste påföljderna för allvarligare brott utfört av en person under 18 år är ungdomsvård och sluten ungdomsvård. Ungdomsvård, även kallat HVB-hem, är ofta kommunala eller privata medans sluten ungdomsvård, Statens institutionsstyrelse (SIS) är statligt ägt. Detta är insatser som bestäms och fördelas av Socialtjänsten (Sveriges Domstolar 2021).

Socialtjänsten är en myndighet som är ansvarig för barn och ungdomar som befinner sig i kriminalitet eller riskerar att begå brott. Socialtjänsten ska kunna ge stöd och eventuella insatser som krävs till ungdomar som lever i kriminalitet och även arbeta med att förhindra ungdomskriminalitet (Socialstyrelsen 2022). Allt som rör Socialtjänstens arbete regleras i Socialtjänstlagen (SoL 2001:453).

För socionomer, som ofta arbetar nära barn och ungdomar och kan ha en stor påverkan på deras liv är det därför av yttersta vikt att ha kännedom kring de bakomliggande faktorerna som kan leda till att en ung person söker sig till kriminalitet. Med större kännedom för ämnet kan det leda till en större medvetenhet inom vilka insatser som krävs och när. Detta ger möjlighet till att kunna påverka och förhoppningsvis på lång sikt kunna medverka i att dämpa ungdomskriminaliteten.

2. Kunskapsläge

För att kunna förtydliga och argumentera för min frågeställning samt visa att undersökningsområdet är ett problem i samhället som undersökts förut har forskning använts i form av avhandlingar, forskningsartiklar och forskningsrapporter. Forskningen är internationell och peer reviewed. LubSearch är sökmotorn som använts där bland annat juvenile delinquency, youth crime, crime prevention och young criminals är keywords som använts. Det är endast

“academic journals” och “thesis/dissertations” som nyttjats. Totalt åtta olika forskningsarbeten kommer att presenteras som alla tidigare försökt besvara frågan om varför unga personer vänder sig till kriminalitet.

2.1 Unga brottslingar och återställande rättvisa

Winstanley 2018 skriver i sin avhandling om diverse anledningar och riskfaktorer till varför unga personer vänder sig till kriminalitet. En kvalitativ studie utfördes där 242 personer intervjuades. Resultatet av studien visade att det finns flera riskfaktorer som kan bidra till att unga personer vänder sig till kriminalitet. En bristande skolgång och låg socioekonomisk bakgrund kan vara höga riskfaktorer. Unga personer som upplever negativa eller förnedrande upplevelser kommer att försöka undvika att få sådana upplevelser igen. De kommer istället söka sig till nya vänskaper som återställer positiva upplevelser som förstärker deras självkänsla. Det finns en stor sannolikhet att dessa nya nätverk och vänskapskretsar engagerar sig i avvikande beteende som anses brottsligt. Det Winstanley menar är att unga personer kan vända sig till kriminalitet för att kunna uppleva en känsla av makt och på så vis undvika att uppleva en känsla av att känna sig liten och svag, som de exempelvis gjorde i det missgynnade föräldrahemmet eller i skolan. Detta leder i sin tur till att personen själv engagerar sig i liknande beteenden som den nya vänskapskretsen gör för att belönas och accepteras av kamratgruppen och därmed lindra den tidigare negativa självkänslan. Valet ligger mellan att vara någon eller ingen. Varför personer med bristande skolgång och låg socioekonomisk bakgrund dras till kriminalitet menar Winstanley (2018) är på grund av att lika personer dras till varandra och att gängkulturen har ett otroligt starkt band och broderskap inom kretsen. Något som även visar ett starkt samband är kriminalitet och ekonomiska svårigheter i föräldrahemmet. Ekonomiska svårigheter bidrar ofta till väldigt stressiga livsupplevelser vilket i sin tur bidrar till impulsivitet och kriminalitet (Winstanley 2018).

2.2 Ingripande och skyddande effekter av utbildning

I en annan artikel presenterar forskare ett liknande tankesätt och resultat som Winstanley. Denna artikel handlar om olika bidragande faktorer som driver ungdomar till att utföra kriminella gärningar och hur detta kan förebyggas. I artikeln beskrivs det att unga individer som kommer

från fattiga områden och visar en märkvärd nivå av aggressivitet i ung ålder, löper större risk till att medverka i kriminella aktiviteter. Denna aggressivitet kan vara ett resultat av frustration över en ogynnsam barndom eller trauma men även en rad olika diagnoser. En studie gjordes där 3521 personer med kriminell bakgrund intervjuades. Resultatet av studien visade att 59% av personerna som intervjuades var en bristfällig skolgång det som låg bakom en persons val att börja utföra brott. Resultatet visade även paralleller mellan personer med mycket aggression i barndomen och en låg utbildning som senare kunde leda till en kriminell livsstil. Dock hade aggressiva barn som skötte sig bra i skolan och hade en grundskoleutbildning, lägre risk för benägenhet till att begå brott, även om de kom från fattiga områden (Kennedy-Turner et al 2020).

2.3 Riskfaktorer för en kriminell karriär

I denna forskningsartikel utfördes en analys som är baserad på en studie där man intervjuade 411 personer mellan åldrarna 8 och 61. Ett mål i analysen var att undersöka riskfaktorer för brottslighet hos de intervjuade för att kunna förutspå längden på en kriminell karriär och återfallsbrottslighet. När man fått fram detta så togs resultatet från dessa riskfaktorer och jämfördes med yngre och äldre personer, dömda och icke dömda för att hitta ett samband. Resultatet av studien blev att barn som i tidig ålder upplevde för hård disciplin, bristande föräldraskap och upprepade konflikter mellan föräldrarna i föräldrahemmet hade ett starkt samband med kriminalitet i ungdomen. I artikeln beskrivs det att föräldrar som är för upptagna med att bråka med varandra och inte vet hur de ska uppfostra och disciplinera sitt barn på ett måttligt sätt som varken är för slapt eller för auktoritärt, ofta tenderar till att få barn som i tonåren vänder sig till kriminalitet i ett sökande efter tillhörighet (Farrington 2020).

2.4 Omstrukturering av gatukultur i samhället

I denna forskningsartikel beskrivs någonting som inte tas upp i de tidigare artiklarna, nämligen medias inflytande. Ross (2017) kritiserar tidigare forskning om kriminalitet och gatukulturer i sitt forskningsarbete. Han menar att om man verkligen vill förstå ungdomar med kriminell bakgrund som härstammar från utsatta områden kan man inte ha ett onyanserat synsätt och perspektiv. Ross (2017) tar upp hur media porträtterar kriminella i form av exempelvis gangster-rap, framgång och pengar och att detta har ett inflytande på människor som är benägna

till att begå brott. Vilken människa som helst vill bli sedd och respekterad, dock är det annorlunda för ungdomar som kommer från utsatta områden. Sättet de kan bli sedda och respekterade på där är ofta genom att begå brottsliga handlingar och på så sätt skapa sig själv en identitet, ett "namn" och status (Ross 2017).

2.5 Konstellationer av ungdomar

Denna studie utfördes i en holländsk kohort av unga vuxna födda mellan 1985 och 1993 med en känd historia av ungdomskriminalitet. Studien undersöker kopplingen mellan riskfaktorer i barndomen och ungdomskriminalitet. I resultatet av studien framgick att många unga upplever att de inte fick tillräckligt med omtanke och känslomässigt stöd av sina föräldrar i sin barndom. Dessa ungdomar framförde även att de under flera tillfällen i sitt liv känt sig förrådda och övergivna. De har uttryckt att de anser att deras föräldrar har varit oansvariga och opålitliga. Detta instabila förhållandet mellan ungdomen och föräldrarna har visat sig vara en riskfaktor för att ungdomar ska involveras i kriminalitet. Studien visar på att ungdomar söker sig till denna trygghet och stabilitet hos utomstående personer eftersom att de inte kunde få det från sina föräldrar. Dessa egenskaper finner man ofta i kriminella gäng och allmänt unga kriminella personer (Segeren 2020).

2.6 Riskfaktorer för ett externt beteende bland ungdomar

Detta är en femårig lång studie utförd i USA i ett försök att minska våld bland ungdomar i två landsbygdsområden. Huvudfokus var att undersöka riskfaktorer till varför unga personer drogs till en kriminell livsstil, men även att undersöka varför vissa ungdomar faller för dessa riskfaktorer och varför andra inte gör det. Studien visar att varje enskild individ påverkas på olika sätt. Ju fler riskfaktorer som finns i ungdomens miljö desto mer benägna blir dem till att begå brott. Dock beror även antalet riskfaktorer på antalet skyddsfaktorer som finns i en ungdoms liv. Kommer ungdomen från en trygg familj kan detta fungera som en skyddsfaktor som övervinner riskfaktorerna som finns runt omkring. Detta betyder även att familjen kan fungera som en riskfaktor om exempelvis en eller fler familjemedlemmar själva ägnar sig åt

kriminalitet eller annat avvikande beteende. Ett dysfunktionellt familjeliv kan därav vara en anledning till att en ung person vänder sig till en kriminell livsstil. Detta gäller även i familjer där det exempelvis förekommer mycket konflikter mellan den unga och andra familjemedlemmar. Detta på grund av att det utgör att familjehemmet till slut blir en påfrestande plats för ungdomen som den försöker söka sig bort från (Stalker 2020).

2.7 Undersökning av familje- och skolfaktorer som prediktorer för brottslighet

Denna studie utfördes med hjälp av 279 ungdomar som är bosatta i områden där ett stort antal riskfaktorer finns. Studiens huvudfokus ligger i att undersöka vikten av en fungerande skolgång. Att ha en fungerande skolgång och fungerande relationer med sina lärare och klasskamrater är en skyddsfaktor som minskar risken för att vända sig till en kriminell livsstil. Skolan ses som en viktig miljö i en ungdoms liv. Om det däremot inte fungerar och ungdomen exempelvis inte kan följa med i undervisningen kan detta utvecklas till ett problematiskt beteende i skolan. Detta kan i sin tur utgöra en större risk för att ungdomen ska hamna i kriminalitet, speciellt om det även är i kombination med att ungdomen inte kommer överens med sina lärare och klasskompisar. Resultatet av studien visar att viljan och motivationen till att studera kan bekämpa riskfaktorer och även hindra ungdomar i utsatta områden från att begå brott (Tan et al 2019).

2.8 Kroniska ungdomsbrottslingar

Studien utfördes i USA på ungdomsförbrytare som hänvisades till Juvenile Court Assessment Center (JCAC). Studien hade 564 deltagare. Syftet med studien var att undersöka hur stor roll uppväxtmiljön spelat i en ung kriminell persons liv. Studien visar att det är angeläget för en individ att befinna sig i en miljö som ger ungdomar möjlighet till ett stöttande socialt nätverk och möjlighet till ett privatliv. Resultatet av studien visar att ungdomar som växt upp i en miljö där de fått bevittna brott löper större risk för att vända sig till en kriminell livsstil. I artikeln presenteras sex olika riskfaktorer som ökar risken för att en ung person ska hamna i kriminalitet. Dessa är narkotikaanvändning, vänner, bristande skolgång, familjesituationen, kriminella nätverk

och uppväxtmiljön. Resultatet visar på att uppväxtmiljön kan vara den största riskfaktorn till att unga vänder sig till kriminalitet, speciellt om ungdomen fått bevittna något av ovanstående brott i sin närhet tidigt i barndomen (Kennedy et al 2019).

3. Teoretiska utgångspunkter

Jag har valt att ha med tre olika teorier i denna studie som hjälp till att förstå och besvara min frågeställning. Teorierna har jag valt baserat på min empiri. Detta för att jag vid insamlingen av empirin och kodningen märkte att vissa anledningar till varför en ung person vänder sig till kriminalitet blev återkommande under alla intervjuer. Viktigt att nämna är att jag inte kommer att skriva om teorierna i deras helhet. Teorierna jag använder är väldigt omfattande vilket skulle göra denna del i uppsatsen alldeles för lång. Jag kommer därför att avgränsa mig på sådant sätt att jag endast tar upp delar i teorierna som jag kommer att använda mig av i denna studie.

3.1 Sociala band-teorin

Hirschi presenterade år 1969 sin teori som kom att bli ett viktigt hjälpmedel i strävan mot att förstå människors avvikande handlingar och beteenden. Perspektivet bygger bland annat på Émile Durkheims teori om effekterna av relationsupplösning i samhället. Hirschi (1969) talar likt Durkheim om att social integration och sociala band till samhället gör individen villig till att följa regler och normer som konstruerats av samhället. Han menar att avvikande och kriminella handlingar är ett resultat av att en människas sociala band till det konventionella samhället har brutits (Hirschi 1969).

Till skillnad från många andra teorier så frågar inte Hirschi (1969) om varför vissa människor avviker, snarare undersöker han orsakerna och vilka faktorer som bidrar till att människor inte avviker i handlingar och beteende. Teorin bygger på begreppet "sociala band" och förklarar anledningarna till varför vissa individer anpassar sig till samhället (Hirschi 1969). Han beskriver att avsaknad från sociala band ger människor en möjlighet till att begå handlingar som ligger i

personens intresse och samtidigt strider mot samhällsnormer. Han särskiljer fyra olika begrepp som är centrala för att kunna förstå varför vissa människor inte begår brott. Dessa är:

Anknytning: Kopplingen till andra individer och grupper i sin omgivning som exempelvis skola, kamrater och föräldrar. Ju starkare emotionellt och psykiskt band en individ har till andra människor desto mer spelar deras åsikter, uppfattningar och känslor roll för individen. Ju närmre en individ står personer som lever etablerade och hederliga liv desto mindre är risken för att personen ska vända sig till kriminalitet (Hirschi 1969).

Åtaganden: Om en person investerat i exempelvis en bostad, utbildning, familjeliv eller dylikt skulle det innebära att detta sätts på spel om personen skulle börja befinna sig i kriminella kretsar och situationer. Därav ställs för och nackdelar emot varandra vid beslutsfattande (Hirschi 1969).

Delaktighet: Hirschi (1969) menar att deltagande och engagemang i legitima och konventionella aktiviteter som skola, arbete eller fritidsaktiviteter som exempelvis sport eller estetik, ger människan en mening och någonting att göra med sin tid. Därmed finns det mindre tid till exempelvis kriminalitet (Hirschi 1969).

Övertygelse: Hirschi (1969) förklarar vidare att tron på samhällsnormer och värderingar är viktiga. En person ska ha positiva attityder till myndigheter och lagstiftning och negativa attityder gentemot missbruk och brottslighet. De sociala banden bryts när en individ inte rättfärdigar att maktstrukturerna finns och styr samhället. Detta leder till en ökad risk att begå brott. (Hirschi 1969).

Dessa fyra element är av naturliga skäl relaterade till varandra. Individer som har en stark anknytning till konventionella personer och institutioner skaffar sig ofta utbildning och arbete. Dessa personer satsar hårt i skolan såväl som inom yrkeslivet och ägnar sig även vissa gånger åt föreningsliv eller liknande. Dessa människor tror sannolikt på den etablerade samhällsordningen (Sarnecki 2017)

Hirschi (1969) förklarar vidare anledningarna till att vissa barn och ungdomar blir mer avvikande i handlingar och beteende än andra. Han förklarar att det är genom integration med sin sociala miljö som sociala band bildas. Därav är en stark anknytning till människor i ens omgivning grunden för att kunna internalisera normer. En person med en svag anknytning till andra

människor har inte internaliserat samhällets normer i tillräcklig utsträckning och är därmed fri att handla i strid mot andras önskemål och förväntningar. Han menar att respekt för föräldrar och för föräldrars moral är en viktig faktor hos ett barn när det gäller att motverka kriminell inblandning. En stark anknytning till föräldrar medför ett överförande av ideal och normer som föräldrarna har, till barnet. Det är även viktigt att föräldrarna har kontroll över sitt barn och är införstådda i vem barnet umgås och spenderar sin tid med. Samtidigt är det även viktigt att barnet får spendera tillräckligt med tid tillsammans med sina föräldrar för att de moraliska normerna och idealen ska kunna överföras. Ju bättre föräldrar känner sitt barn, desto mindre är risken för att barnet begår brott. Likaså, ju mer tid föräldrar spenderar med sitt barn desto mer ökar tilliten och desto större är sannolikheten att barnet kommer fråga sina föräldrar om deras åsikt innan de gör några val. Dock kan detta även resultera i det motsatta om det skulle visa sig att föräldrarna har normer och ideal som skiljer sig från samhällets. Då är risken större att barnets handlingar och beteende blir avvikande och att barnet vänder sig till brott (Hirschi 1969).

Denna teori har sin relevans för denna studie på så sätt att det är en väldigt kritisk period hos en individ om de sociala banden bryts tidigt i personens liv. Förutom detta så kan sociala band-teorin även ge möjlighet till förståelse för de avvikande beteenden hos ungdomar och anledningar och bakomliggande orsaker till ungdomskriminalitet.

3.2 Stämplingsteorin

Stämplingsteorin utvecklades av den amerikanske sociologen Howard S. Becker. År 1963 gav Becker ut sin första bok *Outsiders* där stämplingsteorin presenterades utförligt. Teorin grundar sig på hur människor stigmatiserar andra människor baserat på deras beteende och handlingar. Becker ansåg att man kan hitta orsakerna till brottslighet genom att titta på samhället och det krav som ställs på människor. Dock anser inte Becker att brottsligheten orsakas av de sociala förhållandena utan snarare att det definieras med hjälp av dem. Becker beskriver att avvikande beteende inte är en egenskap hos individer utan snarare att det är andra människors reaktioner på individens beteende som avgör vad som är avvikande och inte. Avvikare uppstår således utifrån reaktionerna som uppkommit på ett beteende. Han förklarar att om en person begår ett brott, alltså en avvikande handling, kommer inte denna person uppfattas som en brottsling eller

avvikare, så länge den inte blir upptäckt eller har andra personer i sin omgivning som kan definiera beteendet som avvikande. Omvänt kan en person uppfattas som en brottsling trots att den inte begått ett brott, om omgivningen är övertygad om att personen är skyldig. I båda fallen påverkas individen på ett eller annat sätt (Sarnecki 2017).

Stigmatiseringen kan i sin tur leda till att människor klassificerar och därefter stämplar människor med liknande egenskaper. Exempelvis kan man stämpla ett helt bostadsområde som kriminellt för att en del personer som bor där ägnar sig åt kriminalitet. Då blir alla personer som bor där "kriminella". I det långa loppet kan detta leda till att en individ som konstant blir stämplad av andra, börjar stämpla sig själv. Detta genom att stämplingen som individen får av sin omgivning gör en så pass stor påverkan på individens självbild att det så småningom resulterar i att den försöker bli den personen som omgivningen stämplat den till att vara. Becker tillägger även att samhället är orättvist och att de individer med låg status ofta bär en negativ stämpel som exempelvis, en kriminell. På detta vis kan grupper och subkulturer skapas eftersom alla människor har ett behov av någon typ av gemenskap med andra människor. De som blivit stämplade som outsiders väljer då ofta att vända sig till personer som också är stämplade som outsiders, eller kanske som personen själv stämplat som en outsider (Becker 2006).

Becker fokuserade alltså på omgivningens reaktioner på en avvikande handling och betydelsen av dessa. Ett beteende som anses vara avvikande hos en annan människa behöver inte vara stämplad som avvikande överallt. En avvikelse sker i ett samspel mellan samhället och avvikaren och det är reaktionen som är avgörande för om beteendet kommer ses som avvikande eller om det istället kommer att normaliseras. Exempelvis kan grova svordomar vara stämplat som avvikande i en kontorsmiljö medan de kan vara normaliserade i ett kriminellt umgänge, samma gäller exempelvis i olika länder och olika kulturer (Becker 2006).

Denna teori har relevans för denna studie på så sätt att människor kan bli stämplade som kriminella grundat på var de bor, vem dem umgås med och ibland även endast på hur de ser ut. När en person blivit stämplad av samhället leder det i vissa fall till att personen accepterar stämplingen, implementerar den på sig själv och börjar bete sig därefter. Detta kan vara för att personen känner att den inte har något val eller för att den lika gärna kan uppfylla samhällets stämpling och förväntningar. Personen börjar själv tro på stämplingen tills dess att den blir ett.

3.3 Strainteorin

Så tidigt som på 1890-talet presenterade den franske sociologen Emile Durkheim sin Anomiteori. Denna teori förklarade hur hastiga och intensiva förändringar inom politik, ekonomi, kultur och det sociala livet kan leda till kaos och oordning på grund av att normsystemet rubbas. Det är detta som Durkheim refererar till som anomi. Vidare menade Durkheim att anomi kan leda till avvikande beteende så som kriminalitet och i vissa fall självmord. I slutet av 1930-talet kom den amerikanska sociologen Robert Merton att bli intresserad av Durkheims Anomiteori och bestämde sig då för att vidareutveckla den. Merton påstod att det var samhällets kulturella och institutionella normsystem som är grundproblemet och orsaken till strain. Detta var framväxten av Strainteorin (Merton 1967).

“Strain” är ett engelskt ord som direktöversatt till svenska betyder frustration eller smärta och är just det som enligt denna teorin anses vara den stora orsaken till kriminalitet. Mertons teori menar att det är samhällsstrukturen som är grundorsaken till att avvikande beteende och kriminalitet uppstår i samhället. Alla individer i samhället påverkas på ett eller annat sätt av normer som bygger på idéer om materiella och monetära framgångar. Dock är det en väldigt stor del av populationen som varken har medel eller förutsättningar för att uppnå denna standard. Det är denna kampen mellan mål och medel som Merton definerar som “strain” (Merton 1967).

När det kommer till hur en individ hanterar “strain” så presenterar Merton (1967) fem alternativ på hur konflikten mellan de mål som existerar i samhället och de medel som individen innehar för att uppnå dessa mål. De fem anpassningsstrategierna är:

Konformitet: Denna anpassningsstrategi avser främst dem individer som innehar medel som överensstämmer med samhällets etablerade mål för ett bra liv. Ett sådant mål kan exempelvis vara ekonomiskt välstånd eller en framgångsrik yrkeskarriär. Det förekommer ingen diskrepans mellan målen och medlen om en individ till exempel har sociala eller ekonomiska resurser som kan bidra till en utbildning för individen för att sedan kunna etablera sig i yrkeslivet med en bra inkomst. Enligt Merton så utsätts inte individer med konformitet för “strain”. Risken för att sådana typer av individer ska drabbas av “strain” är liten. Denna typen av anpassning är den

vanligaste i samhället och det skulle utgöra ett stort hot mot samhällets stabilitet om så inte var fallet (Sarnecki 2017).

Innovation: Denna anpassningsstrategi rör de personer som av reaktion på “strain” håller fast vid de etablerade samhällsmålen men inte har medel för att uppnå dessa. Exempelvis människor ur lägre samhällsklasser som inte har möjligheten att uppnå den sociala och ekonomiska framgång som förespråkas av normerna i samhället. Merton menar med detta begrepp att människor finner andra alternativa medel för att uppnå samhällsmålen. Det kan vara till exempel att begå stöld eller andra typer av brott för att uppnå snarlik ekonomisk status som samhället runt omkring (Sarnecki 2017).

Ritualism: Ritualister benämns de människor i samhället som har och använder etablerade medel men förlorar målen ur sikte. Denna grupp brukar enligt Merton inte vanligtvis utveckla kriminalitet av den traditionella typen (Sarnecki 2017).

Tillbakadragande: Detta menar Merton är den minst vanliga anpassningsformen och handlar om människor som ställer sig utanför samhället. Dessa människor omfattar varken samhällets mål eller de medel som kan leda till dem. Ett exempel är narkotikamissbrukare. Dessa personer har funnit andra mål än de som redan finns etablerade i samhället som exempelvis att bli hög eller kända narkotikarus. Medlen som används till att uppnå dessa mål är inte heller accepterade av samhället eftersom de ofta innefattar att utföra brott för att få pengar till att köpa narkotika (Sarnecki 2017).

Uppror: Denna anpassningsform avser individer som gör revolt mot samhället och det rådande normsystemet, såväl gällande mål och medel. Dessa individer accepterar inget “Svenssonliv” eller de normer som finns. Dock vill dessa typer av individer inte heller stå utanför, de vill istället ha en alternativ social ordning. Denna strid för ett förändrat samhälle kan innebära att brott begås. I extrema fall kan det även handla om grov våldsutövning eller terrorism (Sarnecki 2017).

Mertons syn på vad som orsakar brott är alltså differensen mellan de etablerade samhällsmålen och de medel som grupper av individer innehar för att uppnå målen. Merton menar att förtryck och fattigdom i relation till en uppsättning av etablerade normer i samhället som exempelvis

ekonomisk framgång, orsakar “strain” som i sin tur ökar risken för brottsligt beteende (Sarnecki 2017).

Strainteorin har utvecklats och modifierats flera gånger av en rad olika forskare och teoretiker. Albert Cohen, en amerikansk kriminolog, presenterade år 1955 strain som en strävan efter att uppnå kulturella och sociala värden och inte endast ekonomiska som det tidigare varit. Cohen menade att det inte var så enkelt så att man kunde stjäla sig till framgång utan att människan även ville uppnå beundran, anseende och respekt från sin omgivning för att uppnå framgång och att även detta hade att göra med “strain” (Ohlsson & Swärd 1994).

En annan kriminolog som fortsatte vidareutveckla “strain” är Robert Agnew. År 1992 förklarade Agnew att “strain” kan uppstå så fort en person drabbas av negativ stimulans eller att den positiva stimulansen försvinner. Detta innebär att även om en person uppnått ekonomisk framgång och social status så kan fortfarande “strain” uppstå. Agnew menade att “strain” är en effekt av att en individ jämför sin bedrift med utfallet i relation till sin tidigare upplevelse, men även i relation till andras upplevelser i individens omgivning (Agnew 1992).

Denna teori är relevant för denna studie på så sätt att det finns människor som begår brott just på grund av “strain”, frustration. Exempelvis kan det kännas jobbigt om en person exempelvis kommer till Sverige från ett annat land, som de flesta av mina intervjupersoner gör, att ständigt se målen framför sig men sakna medel för att kunna uppfylla dem. Detta kan i sin tur leda till att individen försöker hitta ett annat sätt att uppnå målen genom att istället ta en kriminell väg dit.

4. Metod

4.1 Metodologiska överväganden

Jag har valt att genomföra en kvalitativ studie. Jag har genomfört sex intervjuer med före detta kriminella personer för att kunna besvara min frågeställning. Jag valde att använda mig utav en kvalitativ metod med intervjuer som fokus på grund att jag anser det kunna ge mitt arbete en mer ingående och djupare förståelse för ämnet. Jag anser att djupgående intervjuer kan ge mitt arbete mer insikt än om jag istället hade delat ut exempelvis enkäter till många personer. Visserligen hade det möjligtvis kunnat ge en större bredd, men jag anser det dock vara viktigt att höra dessa

personers historier och att låta dem få berätta i lugn och ro. På så sätt kan mitt arbete uppnå en form av djup som annars inte hade varit möjligt.

Jag har genomfört kvalitativa intervjuer eftersom jag anser det vara mest lämpligt i sammanhanget. Bryman (2018) skriver att intresset är riktat mot intervjupersonens ståndpunkter i kvalitativa intervjuer. Det är även välkommet för intervjupersonen att kunna röra sig i olika riktningar. Detta ger en större bild av vad intervjupersonen själv tycker är relevant och viktigt snarare än det som forskaren själv bestämt är det viktiga på förhand. Det är inte heller ovanligt att frågorna i kvalitativa intervjuer skiljer sig en del vid de olika intervjutillfällena. *“De kan ställa nya frågor som en uppföljning av det som intervjupersonerna svarat och de kan variera ordföljden i frågorna.”* (Bryman 2018, s.413). Som en följd av detta brukar kvalitativa intervjuer styras mycket av intervjupersonen eftersom intervjun ofta är följsam till den riktning som intervjupersonens svar går mot. Detta kan ge den kvalitativa forskaren fylliga och detaljerade svar där det viktiga och relevanta kommer från intervjupersonen själv och inte forskarens åsikter eller fördomar (Bryman 2018).

Att utföra kvalitativa intervjuer har gett mig en möjlighet till att kunna få ut så mycket information som möjligt på grund av att jag kunnat ställa följdfrågor baserat på intervjupersonernas svar och vinkla intervjun efter intervjupersonens önsknings och erfarenheter. Jag var intresserad av att höra alla intervjupersoners historia och tycker då att det är viktigt att låta en person prata fritt så länge det fortfarande är relevant för ämnet. Jag utgick ifrån en förberedd intervjuguide (se bilaga) vid varje intervjutillfälle som jag använde som en mall att utgå ifrån och kunna komma tillbaka till om samtalet gick för långt utanför ramen för relevans. Intervjupersonen hade dock nästan alltid fria händer. Enda undantaget var om informanten började tala för brett och jag fick styra upp samtalet för att komma tillbaka till ämnet.

4.2 Genomförande

Under intervjun hölls stort fokus på att använda ett professionellt förhållningssätt och att försöka hålla en balans mellan närhet och distans till intervjupersonen även fast vi pratade om djupa känsliga ämnen. Vidare hölls även fokus på att efterfölja min frågeställning och intervjuguide i största möjliga mån. Alla intervjuer utfördes på olika caféer av intervjupersonens preferens.

Anledningen till detta var för att skapa en avslappnad känsla som inte känns lika formell och allvarlig som om man hade haft intervjun i exempelvis ett bokningsbart rum på biblioteket. Den avslappnade känslan ledde till att både jag och intervjupersonen kunde känna oss avslappnade och att vi kunde tala fritt. De flesta intervjuerna flöt på väldigt smidigt och intervjupersonerna var väldigt pratsamma och glada över att någon visade intresse för deras historier. En intervju var lite kämpigare än dem andra eftersom intervjupersonen svarade väldigt kort på frågorna. Detta löstes genom att jag fick ställa fler följdfrågor och till slut så fick jag ändå ihop tillräckligt med material.

Sex stycken intervjuer genomfördes varav varje intervju tog ca 45-60 minuter. Min intervjuguide innehåller 17 frågor med eventuellt några ytterligare följdfrågor beroende på intervjuperson och personens svar. Intervjupersonernas utsagor bedömdes vara rika på information och vara tillräckligt omfattande för uppsatsen.

4.3 Urval och undersökningspopulation

För att genomföra min studie använde jag mig utav ett målstyrt urval vilket innebär att urvalet gjorts utifrån forskningens mål (Bryman 2018). Intervjupersonerna har levt en kriminell livsstil och ingen av intervjupersonerna är fortsatt kriminell idag. Hur lång tid tillbaka intervjupersonerna senast ägnade sig åt kriminalitet är individuellt. Den intervjuperson som senast lämnade sitt kriminella liv bakom sig var för fem år sedan. Jag kom i kontakt med informanterna via personliga kontakter. Ingen av intervjupersonerna har någon direkt koppling till mig själv. Jag fick ett telefonnummer till personerna via bekanta till mig. Jag ringde därefter upp personerna och frågade om de hade kunnat tänka sig att ställa upp i en intervju. Alla var glada att kunna bidra.

4.4 Metodens tillförlitlighet

Bryman diskuterar begreppet tillförlitlighet där han nämner fyra delkriterier. Dessa är trovärdighet, överförbarhet, pålitlighet samt möjlighet att styrka och konfirmera (Bryman 2018). Jag kommer att diskutera alla fyra delkriterier i förhållande till min studie nedan.

Trovärdighet

Begreppet trovärdighet berör hur pass sant och acceptabelt resultatet av undersökningen som beskrivits är. Vidare uttrycker Bryman (2018) att det krävs att forskning utförs i enlighet med de regler som existerar samt att intervjupersonerna får ta del av resultatet för att kunna skapa trovärdighet (Bryman 2018). Under genomförandet av min studie har jag följt socialhögskolans råd och anvisningar som finns för ett c-uppsats skrivande (Socialhögskolan, Lunds universitet 2018).

Efter ett intervjutillfälle såg jag alltid till att så snabbt som möjligt skriva ihop en sammanfattning av intervjun och maila detta till den aktuella intervjupersonen. Delvis för att kunna försäkra mig om att jag tolkat personen rätt, men även för att ge intervjupersonerna möjlighet till att kunna ändra eller återkalla uppgifter som de delgivit under intervjun innan jag använder det i min studie. Jag var även tydlig med alla intervjupersoner att det fanns möjlighet för dem att återkalla samtycket fram tills dess att studien publiceras. När studien är helt klar kommer den att mailas till samtliga intervjupersoner som var intresserade av detta.

Viktigt att nämna här är att all min insamlade empiri kommer från intervjupersonerna där intervjun varit strukturerad av min intervjuguide. Som jag beskrev i texten tidigare så fick jag forma vissa frågor beroende på intervjupersonen och dennes svar på andra frågor. Beroende på samtalsämne så fick inte heller alla intervjupersoner följdfrågor medans vissa fick det. Dessa följdfrågorna gav personen i fråga möjlighet att kunna utveckla sitt svar mer.

Överförbarhet

Bryman (2018) beskriver begreppet överförbarhet som ett kriterium som avgör huruvida studiens resultat är betydelsefullt och tillämpningsbara i andra sammanhang är det som studerats (Bryman 2018).

En sak som är värt att ta upp är tolkningsfrågan. En persons tolkning av någon annans ord är aldrig precis samma sak som om personen själv hade skrivit om sina erfarenheter med sina egna ord. Alla svar jag har fått av intervjupersonerna har i slutändan varit min egen tolkning som jag sedan beskrivit på det sätt som jag tolkade att intervjupersonerna menade.

För att försöka göra denna studien användbar i framtiden och för framtida forskning har jag lagt stort fokus på att utförligt beskriva metodprocessen, resultatet, mitt val av teori och hur dessa kan fördjupa förståelsen för ämnet. Denna studiens resultat kan med fördel användas i framtida forskning som rör samma ämne. Man kan samtidigt argumentera för att det skulle kunna vara möjligt att de sex personerna som jag valde att intervjua är helt och hållet unika. Dock har inte intervjuerna gett svar som varit särskilt avvikande eller annorlunda från tidigare forskning och teorier. Jag anser därför att överförbarhet är möjligt utifrån denna studie.

Pålitlighet

Bryman (2018) beskriver pålitlighet som styrt av hur författarna redogör för forskningsprocessen och i vilken utsträckning de bjudit in utomstående för att läsa och granska studien (Bryman 2018). Jag har redogjort för forskningsprocessen genom att motivera mina val för metod och teori. Min studie, eftersom att det är en c-uppsats, kommer att läsas, granskas och bedömas av handledare och examinator inom Socialhögskolan.

Möjlighet att styrka och konfirmera

Bryman (2018) menar att forskaren som utför studien ska kunna visa på medvetenhet kring de begränsningar som förekommer inom kvalitativ forskning. Man ska kunna visa på medvetenhet angående att det inte är möjligt att ha en fullständig objektivitet när det kommer till samhällsforskningen (Bryman 2018). Medvetenheten som krävs har jag försökt diskutera och påvisa i detta metodkapitel.

4.5 Bearbetning och analys

När jag utförde mina intervjuer så använde jag mig utav ljudinspelning. Detta för att inte missa någon information och för att inte behöva sitta och anteckna allting på plats. Efter varje utförd intervju har jag transkriberat materialet och anonymiserat det. När jag transkriberade materialet så strukturerade jag om frågorna i olika kategorier. Detta gjorde jag för att kunna jämföra svaren från alla sex intervjupersoner på ett smidigare sätt för att därefter kunna dra slutsatser och svara på mina frågeställning. Jag har använt mig utav kodning. Det gjorde jag genom att ta varje transkriberad intervju och sortera dem i kategorier för att sedan hitta nyckelord för de viktigaste delarna i varje svar (Hjerm et al 2014). Detta gav mig möjlighet till att kunna finna ett sammanhängande mönster. Dessa nyckelord samlade jag sedan ihop från de olika intervjuerna och parade ihop de som hör ihop med varandra för att sedan dela upp intervjuerna i olika meningsenheter. Även dessa meningsenheter sorterades i olika kategorier för att sedan kunna skapa relevanta teman. Sista steget i processen var summeringen som jag la väldigt mycket tid på för att sedan kunna dra eventuella och mer generella slutsatser.

Nedan finns en tabell som är ett exempel på hur processen gick till.

Meningsenheter	Kod	Kategori	Tema
<i>“Skolan var aldrig någonting för mig. Jag kände aldrig att jag passade in. På något sätt så kände jag mig så dum. Jag fattade inte saker som alla andra fattade och jag var inte lika duktig som dem..”</i>	Känsla av utanförskap. Frustration över att inte vara lika duktig som dem andra.	Dålig självkänsla som konsekvens av att inte passa in i skolan.	Bristande skolgång
<i>“Att ha en utbildning var aldrig någonting som låg på bordet för mig. Vem skulle hjälpa mig med mina hemläxor? Mina föräldrar som inte ens kunde svenska, eller mina lärare som verkade känna obehag av att ens vara ensamma i ett klassrum med mig?”</i>	Känsla av utanförskap. Frustration över att inte kunna få det som andra barn får.	Dålig självkänsla som konsekvens av skam och rädsla för framtiden.	Bristande skolgång
<i>“Jag behövde tjäna pengar. Hjälpa till med att försörja familjen. Jag hade inte den lyxen av att kunna sitta i skolbänken 8 timmar om dagen och att allting hemma skulle lösa sig, att hyran och räkningarna skulle betalas Om inte jag löste det så löste det sig inte alls. Och jag kunde inte vara på två ställen samtidigt.”</i>	Känsla av utanförskap. Frustration över att inte kunna få lov att vara ett barn.	Dålig självkänsla som konsekvens av att ha tvingats växa upp för tidigt.	Bristande skolgång

4.6 Etiska överväganden

Kriminalitet är ett ämne som ofta betraktas som väldigt känsligt för många. Därför är det ytterst viktigt att visa respekt mot personers integritet.

Detta arbete har jag försökt att skriva med så mycket respekt och försiktighet som möjligt för att undvika att göra övertramp på andra människors liv och samtidigt respektera människors integritet. Jag har alltid skickat intervjuguiden tre arbetsdagar innan intervjutillfället till alla personer jag intervjuade. Detta för att personen skulle få tid att tänka igenom och förbereda sig men även för att i förväg veta vilka typer av frågor som kommer komma upp vilket även ger en möjlighet för att kunna tacka nej till intervjun. I samma dokument stod även att dem fick avsluta intervjun när som helst och att det var okej att ångra sig även under intervjun. Det stod även med att om de skulle lämna intervjun innan den var över, skulle ingen information som jag fick, alltså intervjupersonens svar, användas i mitt arbete.. Utöver detta så var jag även tydlig med att allting i arbetet kommer att vara anonymt och att ingen har tillgång till ljudinspelningen eller transkriptionen förutom jag. Intervjupersonerna fick även alltid en kort grundlig information från mig kring vad det är för studie jag utför och vad deras samtycke till deltagande kommer att innebära.

Förutom detta så har jag även försökt att använda all insamlad information på ett respektfullt sätt. Jag har även använt informationen så som den är, utan att vilseleda eller på något sätt vinkla materialet. Alla informanternas namn som presenteras i denna studie är utbytta mot fiktiva.

5. Analys

Tidigare forskning har präglats av fyra omtalade orsaker till kriminalitet. Dessa faktorer är även någonting som framkommit väldigt tydligt när jag utfört intervjuerna. Det handlar om skolgång, ekonomi, social omgivning och familjesituation. Dessa fyra faktorer kommer att ge form till hela analysdelen.

5.1 Presentation av informanterna

Lucas är idag 29 år gammal. Han utförde sitt första brott när han var 15 år gammal. Han kände att en kille som honom aldrig kunde bli respekterad i samhället och ha ett hederligt jobb. Han började därför sälja narkotika för att tjäna pengar. När han var 24 år gick hans pappa bort. Därefter lovade han sin sörjande mamma att ta avstånd från kriminalitet.

William är idag 28 år gammal. Han blev introducerad till kriminalitet när han var 10 år gammal av andra killar i bostadsområdet där han bodde. Han kände tidigt att han inte skulle lyckas inom skolan och ville då istället satsa på att tjäna pengar. Han ägnade sig åt stöld och narkotikaförsäljning. När han blev 13 år åkte han in på ungdomsanstalt där han fick sitta i 2 år. Han flyttade sedan runt mellan olika ungdomshem tills han fyllde 18 år.

Kian är idag 32 år gammal. Han kom till Sverige när han var 9 år gammal. Han flyttade med sin familj till ett utsatt område utanför staden. Han kände sig tidigt bortstött av samhället och folk i hans omgivning. Han kände att skolan var jobbig och svår. Han utförde sitt första brott när han var 14 år gammal och ägnade sig därefter åt narkotikaförsäljning, rån och andra våldsbrott som han utförde åt äldre kriminella gäng. Kian avtjänade ett 4 årigt fängelsestraff när han var 22 år gammal.

Milo är idag 35 år gammal. Han utförde sitt första brott när han var 15 år gammal. Han tröttnade på utanförskapet som kommer med fattigdom. Han började ägna sig åt snatteri, stöld, narkotikaförsäljning och rån. När Milo blev 28 år blev hans flickvän gravid och han blev pappa. Sedan dess har Milo aldrig ägnat sig åt kriminalitet igen.

Johannes är idag 36 år gammal. Han insåg redan när han var 10 år att han behövde hjälpa sin familj med deras ekonomiska situation. Johannes ägnade sig åt snatteri, stöld, rån, narkotikaförsäljning och försäljningsbedrägeri. När han var 28 år avtjänade han ett fyraårigt fängelsestraff.

Jack är idag 29 år gammal. Han utförde sitt första brott när han var 11 år gammal. Jack kände att skolan inte passade honom och tyckte det var jobbigt att vara hemma. Han började därför umgås med äldre kriminella killar. Han ägnade sig till en början åt snatteri men började så småningom med narkotikaförsäljning. Jack blev tagen av polisen när han var 15 år gammal och fick sitta på ungdomsanstalt i tre år.

5.2 Skolgång

Lucas beskrev att hans relation till hans lärare inte var bra. Han förklarade att han upplevde ett obehag från lärarnas sida av att vara ensam i ett rum med honom. Lucas beskrev själv att han är utländsk och att han tror det är anledningen till att lärarna kände så. Detta gjorde hans förtroende för skolan väldigt svagt och hans motivation sjönk.

“Jag blev ju placerad i en skola med typ bara svenskar. Det var ingen som såg ut som jag eller var som jag. De svenska barnen och till och med deras föräldrar verkade nästan vara rädda för mig.” ~ Lucas

“Att ha en utbildning var aldrig någonting som låg på bordet för mig. Vem skulle hjälpa mig med mina hemläxor? Mina föräldrar som inte ens kunde svenska, eller mina lärare som verkade känna obehag av att ens vara ensam i ett klassrum med mig?” ~ Lucas

När Lucas insåg att skolan inte var något för honom kände han sig frustrerad, han upplevde “strain”. Cohen menade att “strain” kunde uppstå som resultat av en strävan att uppnå kulturella och sociala värden (Ohlsson & Swärd 1994). Lucas ville vara duktig i skolan men kunde inte klara av det själv utan hjälp från varken lärare eller föräldrar. Han kände sig tvungen till att hitta någonting annat att göra under skoltid. Han har själv förklarat att detta blev att ägna sig åt kriminalitet, för att han inte visste bättre och kände sig vilsen. Lucas använde innovation som anpassningsstrategi. Han hade fortfarande de etablerade samhällsmålen i sikte men saknade medel för att kunna uppnå dem. Han bestämde sig därefter för att hitta sina egna, alternativa medel (Merton 1967).

En annan teoretisk koppling till Lucas situation är genom stämplingsteorin. När Lucas beskriver känslan han upplevde av att hans lärare betedde sig underligt och verkade känna obehag av honom, låter det som att dessa lärare hade stämplat Lucas som farlig innan de lärde känna honom på grund av hans etnicitet och utseende. Han försökte ge skolan en chans, men stigmatiseringen han ständigt upplevde satte käppar i hjulet.

“Jag var ju inte jättesnabb med att börja sälja [droger]. Jag försökte faktiskt ge skolan en chans. Men skolan är inte till för såna som mig. När jag insåg att det inte går så tänkte jag att jag får börja hänga med såna som är som mig istället för att komma någonstans... göra det dem gör.” ~ Lucas

Lucas förklarade att han till slut kände att han lika gärna kunde börja umgås med personer som är som honom. Lucas var inte kriminell på den tiden, men identifierade sig ändå med kriminella personer. Detta kan ses som ett resultat av stämpling som tagit så pass hårt på en individs självkänsla att den till slut accepterat stämplingen och till och med bestämmer sig för att bli och börja leva sitt liv efter den. Lucas utseende och utstrålning var inte accepterat i skolan, men det var accepterat av kriminella personer. Detta leder till att Lucas automatiskt dras dit där han känner sig accepterad och önskad.

Förutom detta så jämförde sig Lucas mycket med dem andra barnen i skolan. Agnew (1992) menade att “strain” kan uppstå även om en individ uppnått framgång om det är så att individen börjar jämföra sig med andra i personens omgivning som har det på något vis bättre, ekonomiskt eller på grund av andra faktorer (Agnew 1992). I Lucas fall kan det vara så att hans upplevelse av “strain” även berodde på att han jämförde sig mycket med dem andra barnen i skolan och på så vis inte kände att han passade in.

Både William och Johannes valde att inte spendera mycket tid i skolan. William kände sig utanför i skolan och skolkade därför mycket. Även Johannes kände att han inte passade in i skolan och att han var annorlunda från dem andra barnen.

“Jag kände mig inte hemma i den miljön [skolan]. Nästan ingen i min omgivning hade någon utbildning heller. Jag var nästan aldrig i skolan. Jag skolkade mycket. Ibland gick jag dit för att äta mat men det var det.” ~ William

“Skolan var aldrig någonting för mig. Jag kände aldrig att jag passade in. På något sätt så kände jag mig så dum. Jag fattade inte saker som alla andra fattade och jag var inte lika duktig som dem..” ~ Johannes

Både William och Johannes beskrivningar kan kopplas till avsaknad av sociala band till skolan. William hade inte någon i sin omgivning som satsade på utbildning. Hirschi (1969) förklarar att människor som har en stark anknytning till individer som satsar hårt på utbildning och karriär internaliserar dessa normer (Hirschi 1969). Eftersom William inte hade personer i sin omgivning som hade en utbildning eller ansåg skolan vara viktig hade han inte någon riktig förebild eller person att knyta dessa sociala band till. Detta resulterade i att anknytningen till skolan brast. För Johannes så handlade det mer om att han inte kände att han passade in i miljön och att han kände sig annorlunda. Denna avsaknad av sociala band gjorde att han kunde handla efter eget intresse även om detta stred mot samhällsnormer. Hirschi (1969) förklarade begreppet delaktighet på så sätt att människor behöver ha en mening och någonting att göra med sin tid. Exempel på detta är deltagande i skola eller andra engagemang eller fritidsaktiviteter. En avsaknad av delaktighet kan öka risken för kriminalitet (Hirschi 1969). Eftersom William och Johannes inte gick i skolan och inte heller hade några andra fritidsaktiviteter resulterade detta i att de istället började umgås med kriminella personer och därefter även själva började begå brott.

En bristande skolgång är någonting som många forskare haft fokus på när de undersökt de bakomliggande orsakerna till kriminalitet. Exempelvis skrev Winstanley (2018) att personer som är lika dras till varandra och att personer med problematik i skolan ofta träffas på andra ställen under skoltid. I och med att dessa personer ofta även har en låg socioekonomisk bakgrund ökar risken till att brottsligt beteende förekommer i dessa umgängen (Winstanley 2018). I en annan studie visar resultatet på att 59% av de intervjuade med kriminell bakgrund vände sig till kriminalitet på grund av bristfällig skolgång (Kennedy-Turner et al 2020). I en annan artikel framkommer att ungdomar som inte kan följa med i undervisningen utvecklar ett problematiskt beteende som kan löpa större risk till att ett kriminellt beteende ska bildas, även att denna risk är större om ungdomen inte kommer bra överens och har en dålig relation med sina lärare och skolkamrater (Tan et al 2019). De författarna som lägger mest vikt på skolgång menar att barn och unga personer behöver ha någonting att lägga sitt fokus på när de befinner sig i en utvecklande ålder. Om en ung person inte har det så kan den istället vända sig till alternativa aktiviteter som kan vara att umgås med kriminella personer och själv börja utöva brott.

5.3 Ekonomi

Milo beskrev en frustration över sin pengasituation. Han kände att det var jobbigt att inte kunna handla i kiosken tillsammans med dem andra barnen, att det var jobbigt att känna sig hungrig och att inte veta om han kommer få äta mat hemma eller inte.

“Asså man tröttnar. Man kommer till den punkten där man inte längre pallar vara hungrig hela tiden. Man pallar inte längre följa med dem andra till kiosken och hoppas på att dem bjuder dig på en bit av deras choklad eller en klunk av deras dricka. Det är liksom pinsamt att kaka fem portioner skolmat.. Jag visste ju inte om jag kommer få mat hemma eller inte. Jag kände till slut att jag inte pallade mer och ville göra någonting åt det. Jag kände mig som en luffare och jag ville inte göra det längre.” ~ Milo

Milo upplevde “strain” i enighet med Mertons teori. Milo kunde inte anförtra sig till sina föräldrar när det handlade om att leva på en skälig levnadsnivå och upplevde därför att han var tvungen att själv lösa sin situation. Han började därför utföra brottsliga handlingar som kunde ge honom pengar och lösa hans ekonomi. Milo använde sig av innovation som anpassningsstrategi. Hans upplevelse gjorde att han behövde hitta alternativa medel för att uppnå de etablerade samhällsmålen. Han vände sig därför till kriminalitet för att kunna åstakomma snarlik ekonomisk status som han såg i samhället runt omkring (Merton 1967).

Både Jack och Johannes kände press hemifrån när det gällde pengar. Dem kände båda två att ansvaret kring hemmets ekonomin låg på dem.

“Jag var ju äldst i familjen och vi var fem syskon. Min mamma var sjuk och pappa bara drack och knarkade upp hela sochbidraget. Det var mitt ansvar att fixa mat till familjen för jag var den äldsta sonen och du vet när man är 14-15 år går det inte att fixa den summan på ett lagligt sätt.” ~ Jack

“Jag behövde tjäna pengar. Hjälpa till med att försörja familjen. Jag hade inte den lyxen av att kunna sitta i skolbänken åtta timmar om dagen och att allting hemma skulle lösa sig, att hyran

och räkningarna skulle betalas. Om inte jag löste det så löste det sig inte alls. Och jag kunde inte vara på två ställen samtidigt.” ~ Johannes

När man är så pass ung är det väldigt svårt och nästintill omöjligt att hitta ett hederligt jobb där det är sannolikt att tjäna tillräckligt med pengar för att försörja en hel familj. Även dem upplevde strain och använde innovation som anpassningsstrategi.

Winstanley (2018) presenterade i sin avhandling att låg socioekonomisk bakgrund har ett starkt samband med kriminalitet. Hon förklarar att det är vanligt att brottsliga handlingar äger rum när olika individer med låg socioekonomisk status börjar umgås. Hon skriver även att ekonomiska svårigheter i föräldrahemmet har ett starkt samband med kriminalitet (Winstanley 2018). Ross (2017) tar även upp att media ofta visar upp kända personer som är öppet kriminella. I samband med detta visas rikedom och beröm kopplade till dessa människor. För en ung person som exempelvis inte är duktig i skolan och bor i ett utsatt område kan detta vara lockande och inspirerande. Det kan ses som en alternativ väg att gå för att kunna bli rik och tjäna mycket pengar (Ross 2017).

Social omgivning

Lucas beskrev en känsla av otillräcklighet och en stress över att förtjäna respekt av personer i förorten han bodde i.

*“Grejen är att människor som aldrig har bott i en utsatt miljö fattar inte. Det gäller att sparka eller bli sparkad på. Du måste skapa ett namn för dig själv och bli respekterad av folket i området annars är du körd. Tyvärr fick jag inte välja själv vart jag skulle bo och växa upp“
~ Lucas*

“Jag kände mig dum av att umgås med folket i skolan. Jag kunde inte förklara eller prata om något på sättet jag ville för jag hade vissa språksvårigheter. Då framstår man ju som dum. Till slut började jag träffa och umgås med människor som var mer som jag och då kändes det ju bättre” ~ Lucas

Ross (2017) skriver om att ungdomar i utsatta områden begår brottsliga handlingar för att kunna skapa en identitet och bli respekterade av deras omgivning som oftast också är kriminella (Ross 2017). Detta stämmer överens med vad Lucas beskriver angående att man behöver skapa ett namn för sig själv för att överleva. Winstanley (2018) skriver att unga personer vars självkänsla blivit sänkt av en omgivning, kan vända sig till en annan omgivning där de istället kan få uppleva en känsla av makt och på så sätt höja sin självkänsla. Lucas självkänsla blev låg när han försökte göra bra ifrån sig i skolan. Han tänkte till slut att han kommer trivas bättre av att umgås med personer som är "som han själv" och där vissa beteenden och egenskaper som han har kommer att vara uppskattade. Enligt Winstanley (2018) leder detta i sin tur till att personen börjar engagera sig i liknande aktiviteter som den nya vänskapskretsen för att få beröm och känna uppskattning av de nya kamraterna (Winstanley 2018), vilket var det som hände Lucas.

Kians beskrivning av hans känslor under hans uppväxt tyder på att han utsattes för stämpling kopplat till etnicitet från samhällets sida väldigt tidigt i sitt liv.

"Helt ärligt så känns det som att samhället förväntar sig att vi ska vara kriminella. Folk såg mig som kriminell innan jag hade utfört mitt första brott. Asså jag hade aldrig gjort någonting olagligt, men ändå så backade folk från mig i kön i mataffären, folk svängde in på vägen för att slippa gå förbi mig på gatan. Folk gjorde mig till kriminell direkt. Till slut kände jag om jag inte är kriminell, vem fan är jag ens? Lika bra att bara uppfylla folks förväntningar" ~ Kian

När Kian säger "vi" i citatet ovan så refererar han till människor som kommer från liknande bakgrund som honom och befinner sig i liknande situation. När Kian flyttade till Sverige från Afghanistan upplevde han ganska direkt att människor behandlade honom annorlunda. Personer i Kians omgivning hade redan dömt honom för hans etnicitet och utseende. Som Kian beskriver i citatet så visste han till slut inte vem han var eller skulle vilja vara om det inte var att bli kriminell. Han kände en så pass stor stigmatisering från samhällets sida att han till slut började implementera stämplingen på sig själv (Becker 2006).

Stalker (2020) beskriver att en persons uppväxt anses vara ledande för hur personen utvecklas. Han skriver att ju fler riskfaktorer det finns i en ung persons liv och ju färre skyddsfaktorer, desto

större chans är det att individen börjar utföra brottsliga handlingar. Exempelvis kan vänner som brukar narkotika eller ägnar sig åt annan kriminalitet vara en stor riskfaktor. I en annan forskningsartikel nämns att uppväxtmiljön är den största riskfaktorn till att en ung person vänder sig till kriminalitet. Detta gäller speciellt om den unge i tidig ålder fått bevittna olika former av brott (Kennedy et al 2019). Ross (2017) skriver att en ung person som bor i ett utsatt område kan vända sig till kriminalitet för att visa sig tuff och farlig inför de andra i området för att sedan kunna vinna dessa personernas respekt (Ross 2017). Alla dessa författarna lägger en stor vikt på uppväxtmiljö och att en ung person ska ha en säker plats att växa upp på med människor som de känner sig trygga med.

Familjesituation

William uppvisade en besvikelse över sina föräldrar när han var ung tonåring. Han kände att hans föräldrar inte brydde sig om honom och hans syskon och att dem ofta bara förväntade sig att de skulle klara sig själva, förväntade sig att de hade ätit, förväntade sig att de inte behövde hjälp med läxorna.

“Mina föräldrar var väldigt olyckliga. Att tvingas lämna deras hemland krossade deras hjärta. Dem förändrades väldigt mycket när vi kom till Sverige. Jag antar att sorgen omvandlades till någon typ av passivitet. Det kändes inte som att dem brydde sig om oss barn. Det kändes nästan som om dem bara förväntade sig att vi skulle klara allting själva. Dem var som två döda fiskar typ.... Ibland kändes det inte ens som att dem var föräldrar” ~ William

William beskrev att han kände sig övergiven av hans föräldrar och att det vissa gånger inte kändes som att han hade föräldrar på grund av deras passivitet. Williams känslor stämmer överens med Segergrens (2020) artikel om att barn till oansvariga och opålitliga föräldrar ofta hamnar i kriminalitet på grund av det fortsatta sökandet efter trygghet och stabilitet. Förutom detta så kände han inte heller att han passade in i skolan. Hans föräldrar brydde sig inte heller om detta.

William visar på ett kapat socialt band till sina föräldrar. Den emotionella och psykiska anknytningen mellan William och hans föräldrar har varit väldigt svag under hans uppväxt. Detta har lett till att han inte spenderat mycket tid med sina föräldrar och med åren glidit ifrån dem mer och mer. Williams föräldrar var även för passiva och oengagerade för att veta vem barnen umgås och spenderar tid med. Som William beskrev det själv så blev han väldigt tidigt rekryterad till att bli kriminell av personer som var mycket äldre än honom. Om det sociala bandet mellan William och hans föräldrar hade varit starkare hade detta kunnat undvikas genom att föräldrarnas normer hade speglat sig på William och deras åsikter och känslor kring hans val hade spelat större roll för honom (Hirschi 1969).

Kian uppvisade en tydlig distans gentemot sina föräldrar. Han kände att båda föräldrarna var frånvarande under hans uppväxt.

“Mina föräldrar var ganska frånvarande. Mamma hade problem med missbruk, främst alkohol men även andra droger kunde förekomma. Farsan hade ju mycket problem med psykisk ohälsa. Han hade mycket trauma från kriget. Han kunde ofta försvinna och inte komma hem på flera dagar. Asså dem hade ju noll koll.. Min mamma och pappa. Ibland kunde jag vara borta i typ tre dagar. När jag kom hem frågade dem inte ens var jag varit, om någonting hade hänt osv.”

~ Kian

Segergren (2020) skriver i sin artikel om att föräldrar som agerar passivt och inte finns där för sina barn tenderar att fungera som en stor riskfaktor för att en ung person ska hamna i kriminalitet. Kians känslor presenterar i enighet med Segergrens artikel ett instabilt förhållande mellan förälder och barn som leder till att barnet istället söker stabilitet utanför hemmet.

Även Kian uppvisar avsaknad av sociala band med sina föräldrar. När anknytningen till föräldrarna är svag kan det leda till att barnet inte längre ser sina föräldrar som pålitliga. Deras åsikter och tankar spelar inte längre någon roll. Detta är en stor riskfaktor för att en ung person ska vända sig till kriminalitet (Hirschi 1969).

Jack beskrev att han inte var hemma mycket under sin barndom och därav inte spenderade tid med sin familj. Han valde istället att spendera tid med vänner som senare inte visade sig vara bra för honom.

“Jag var alltid ute på gatan som liten. Jag hatade att vara hemma. Jag orkade inte med mina föräldrars bråk och mina syskons skrik hela tiden. Det var bara jobbigt och frustrerande vilket gjorde att jag hela tiden försökte hitta anledningar till att inte vara hemma. I grund och botten så är dem bra människor, men deras föräldraskap var inte bra” ~ Jack

Hirschi (1969) förklarar att det är viktigt att barn och ungdomar får spendera tid med sina föräldrar för att moral, värderingar och sociala normer ska kunna överföras. Om detta inte upprätthålls kan det leda till att barnet istället internaliserar normer från andra människor som barnet väljer att spendera sin tid med, detta eftersom det är genom integration med sin sociala miljö som sociala band bildas. Om inget socialt band bildas till föräldrarna kommer personen istället att helt och hållet präglas och styras av de sociala band som bildas till utomstående personer. Om dessa personer har normer och värderingar som inte stämmer överens med samhällets kommer detta bidra negativt till den unge. Hirschi (1969) förklarar begreppet övertygelse på så sätt att en individ behöver ha en tro på samhällsnormer och därigenom en positiv syn på lagstiftning och myndigheter. Detta sociala band bryts om en individ inte rättfärdigar att dessa maktstrukturer finns och styr samhället vilken leder till en ökad risk för att utföra brott. Detta är någonting som är aktuellt för William, Kian och Jack. Informanterna som hade en svag relation till sina föräldrar sökte istället nära relationer utanför familjehemmet. Dessa relationer formade dem till att bli individer som inte är övertygade om samhällsnormernas värde och därav inte har skapat ett socialt band till dem. Eftersom de sociala banden inte fanns där i tillräcklig utsträckning är individen fri att handla i strid mot önskemål och förväntningar från samhället och kan exempelvis börja ägna sig åt kriminalitet. Avsaknaden av de sociala banden till föräldrarna resulterade alltså även i avsaknad från sociala band till samhället för dessa ungdomar (Hirschi 1969).

Farrington (2020) skriver i sin forskningsartikel om att barn med dåliga upplevelser från föräldrahemmet löper större risk för att hamna i kriminalitet. Dåliga upplevelser kan vara bland

annat att barnet haft en instabil relation med sina föräldrar eller utsatts för psykisk eller fysisk misshandel. Han beskriver att unga personer som får uppleva för hård disciplin och upprepade konflikter med och mellan föräldrarna ofta försöker dra sig ifrån hemmet och ut på gatan istället. På gatan börjar de söka efter tillhörighet och börjar då inte sällan begå brott (Farrington 2020). I en annan studie utförd av Segergren (2020) visade resultatet att ungdomar som känt sig övergivna och förråda av sina föräldrar och inte fått det stöd de önskat och behövt, i stor utsträckning vänder sig till kriminalitet. Detta beror på att de söker den tryggheten och stabiliteten som de egentligen borde fått från sina föräldrar, hos utomstående istället (Segergren 2020). Kort och gott menar båda författarna att ungdomar som upplever en bristfällig relation till sina föräldrar istället ger sig ut för att försöka bygga stabila relationer med andra människor.

Avslutande diskussion

Att ha kunskap kring orsaker och bidragande faktorer till att ungdomar begår brott kan leda till en större medvetenhet för socialarbetare kring vilka insatser som krävs och när. Kunskap inom ämnet kan förhoppningsvis ge den professionelle större möjligheter till att kunna hjälpa och stötta ungdomar som befinner sig i kriminalitet. Syftet med studien har varit att undersöka vilka omständigheter och relationer som kan vara bidragande till att vissa ungdomar vänder sig till kriminalitet. Studien har baserats på informanternas livsupplevelser och frågeställningen har besvarats med hjälp av dessa i kombination med teori och tidigare forskning.

Slutsatserna som jag med hjälp av denna studie kommit fram till handlar om vilka orsakerna är till varför en ung person vänder sig till kriminalitet baserat på intervjupersonernas berättelser. Resultatet visar på att det finns flera möjliga orsaker till varför en ung person valt en kriminell livsstil därav många av orsakerna ofta är kopplade till varandra. Skolgång, ekonomi, social omgivning och familjesituation är de fyra faktorer som varit de mest omtalade i tidigare forskning och de teorier jag har valt. De har också varit de fyra vanligaste anledningarna till varför mina intervjupersoner började begå brott i ungdomen. Varje intervjuperson har sin egen unika upplevelse och sina anledningar till varför personen valde kriminalitet. Dock har alla intervjupersonerna på ett eller annat sätt drabbats och berörts av dessa fyra faktorer. Skolgång,

ekonomi, social omgivning och familjesituation har, enskilt eller gemensamt, varit anledningarna till varför personerna jag intervjuade började begå brott i tidig ålder.

Någonting som jag insett under arbetets process är hur avgörande betydelse barndomen har för en individs framtid. Därmed är det inte sagt att en bristfällig barndom är liktydigt med ett dåligt liv och framtid. Många människor växer upp under bristfälliga förhållanden men utvecklar inte avvikande beteende på grund av det. Mitt intresse har dock riktat sig till de individer som blivit avvikare och valt den kriminella vägen.

Så som jag uppfattat barndomen från tidigare forskning och teorier som presenterats i arbetet, är att det är en tid i varje persons liv som har en stor betydelse för en individens framtid. Det är i barndomen som människor lär sig om normer, etik och moral, vad som är rätt och fel, tillåtet och icke tillåtet. Barn får lära sig, ofta av föräldrar eller andra i barnets omgivning, att bete sig på ett sätt som matchar samhällets normer och på ett sätt som inte är avvikande. När denna kedja bryts och barn inte får lära sig dessa ting, kan det för vissa medföra att självkänsla, social förmåga och synen på samhällsnormer påverkas. Barnet växer med tiden upp och hittar så småningom andra strategier och alternativa medel för att kunna få och leva ett gott liv (Hirschi 1969). Detta handlar i synnerhet om att hitta strategier och system för att lyckas bli bekräftad och känna tillhörighet. I en känslig ålder spelar det mindre roll vem som bekräftar ett beteende, så länge det är någon som gör det (Becker 2006). Avsaknaden av bekräftelse och kärlek från föräldrar kan medföra att den unge söker det hos andra människor istället (Hirschi 1969).

Någonting som jag vill lyfta fram från denna studie är teorierna jag använt, dessa är sociala band-teorin, stämplingsteorin och strainteorin. Min uppfattning och analys av intervjupersonernas utsagor är att alla har haft ett liv som på olika sätt kan uppfattas som stressigt och påfrestande för en ung person. Min uppfattning är även att alla på något vis, blivit stämplade, upplevt "strain" eller haft en avsaknad av sociala band. Informanternas barndom och erfarenheter har påverkat självkänsla och självbild hos individerna. "Strain" har upplevts antingen ur ett ekonomiskt perspektiv eller på grund av kulturella och sociala värden. De har även haft en avsaknad av sociala band till familj och skola och de flesta har inte heller haft en riktig förebild under sin uppväxt. Detta har i de tidigare tonåren medfört en känsla av förvirring hos informanterna som medfört en osäkerhet, både över sig själva och sin omgivning. Denna

förvirring och osäkerhet är något som har uppstått på grund av den bristfälliga relationen till de fyra tidigare nämnda faktorerna och det är just detta som jag uppfattat har varit anledningen till varför personerna jag intervjuat började utföra brott.

I jämförelse med tidigare forskning, anser jag att min studie har kommit fram till liknande resultat och slutsatser. Skillnaden mellan min studie och den tidigare forskningen jag använt är att författarna ofta fokuserat på att undersöka en faktor, exempelvis hur en dålig ekonomisk situation i familjehemmet påverkar en ungdom till att börja begå brott. Jag ville med min studie få en större helhetsbild och var därför öppen för att höra alla anledningar och orsaker till varför informanterna började begå brott. På grund av detta kunde jag identifiera fyra faktorer som var de mest förekommande.

Forskningsfrågor som väcktes hos mig i slutet av processen var angående identitetsproblematiken hos ungdomar som upplevt en bristfällig skolgång, dålig ekonomisk situation i familjehemmet, en ogynnsam social omgivning och en instabil relation till sin familj, både enskilt och gemensamt. Min studie har inte fokuserat på att konkret studera en persons livslinje och på så vis försöka förstå hur ett barn eller ungdom växer upp och utvecklas till att bli en kriminell person. Tanken var istället att försöka komma en bit på vägen och undersöka vilka orsaker och faktorer som ofta förekommer, för att sedan försöka förstå dem. En vidare forskning på min studie skulle kunna vara en djupare och mer ingående undersökning av de fyra faktorerna som studiens analysdel lyfter fram. Detta för att få en större förståelse för fenomenet kring identitetsproblematiken hos dessa ungdomar och hur det uppstår och hör ihop med skolgång, ekonomi, social omgivning och familjesituation.

Källförteckning

Agnew, R (1992) Foundation for a general strain theory of crime and delinquency. *Criminology* 30, (1).

Becker, H.S (2006) *Utanför: avvikandets sociologi*. Lund: Arkiv förlag.

Bryman, A (2018) *Samhällsvetenskapliga metoder*. Stockholm: Liber.

Brå (2021) Ungdomsbrottslighet

[<https://bra.se/statistik/statistik-utifran-brottstyper/ungdomsbrottslighet.html/>]. Hämtat 2021-11-13.]

Collins, R (2008) *Den sociologiska blicken: att se bortom det uppenbara*. Lund: Studentlitteratur.

Estrada, F & Flyghed, J (2017). Inledning. I: Estrada, F & Flyghed, J (red). *Den svenska ungdomsbrottsligheten*. Lund: Studentlitteratur.

Farrington, D.P (2020) Childhood risk factors for criminal career duration: Comparisons with prevalence, onset, frequency and recidivism. *Criminal behavior and mental health*, 30 (4): 159-171.

Hirschi, T. (2001). *Causes of Delinquency*. New Jersey: Transaction Publishers.

Hjerm, M & Lindgren, S & Nilsson, M (2014) *Introduktion till samhällsvetenskaplig analys*. 2. Uppl. Malmö: Gleerups.

Kennedy, T.D., Edmonds, W.A., Millen, D.H. och Detullio, D (2019). Chronic Juvenile Offenders: Exploring Risk Factor Models of Recidivism. *Youth violence and juvenile justice*, 17 (2): 174-193.

Kennedy-Turner, K., Serbin, L, A., Stack, D, M., Dickson, D, J., Ledingham, J, E & Schwartzman, A,E (2020) Prevention of Criminal Offending: The Intervening and Protective Effects of Education for Aggressive Youth. *British journal of criminology*, 60 (3): 537-558.

Merton, K.R (1967) *Social Theory and Social Structure*. London: Collier-Macmillan Limited.

Ohlsson, L.B & Swärd, H (1994) *Ungdom som samhällsproblem*. Lund: Studentlitteratur.

Regeringen (2018) Nya satsningar för att förebygga ungdomskriminalitet och att barn far illa [<https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2018/01/nya-satsningar-for-att-forebygga-ungdomskriminalitet-och-att-barn-far-illa/>]. Hämtat 2021-12-27.]

Regeringen (2022) Brottsförebyggande åtgärder och tidiga insatser [<https://www.regeringen.se/regeringens-politik/ett-tryggare-sverige/brottsforebyggande-atgarder-och-tidiga-insatser/>]. Hämtat 2022-01-03.]

Ross, J, I (2018) Reframing urban street culture: Towards a dynamic and heuristic process mode. *City, culture and society*, 15 (1): 7-13.

Sarnecki, J (2017) *Brottsligheten och samhället*. 2. Uppl. Lund: Studentlitteratur.

SFS 2021:1104. *Lag (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare*.

SFS 2021:1314. *Socialtjänstlag (2001:453)*

SFS 2022:116. *Brottsbalk (1962:700)*

Socialhögskolan, Lunds Universitet (2018) *Råd och Anvisningar för uppsatsarbete*. Lund: Socialhögskolan, Lunds Universitet.

Socialstyrelsen (2021) Barn och unga

[<https://www.socialstyrelsen.se/kunskapsstod-och-regler/omraden/barn-och-unga/>. Hämtat 2022-01-02.]

Sveriges domstolar (2021) Påföljder för unga

[<https://www.domstol.se/en/amnen/brott-och-straфф/straфф-och-paфoljder/paфoljder-for-unga/>. Hämtat 2022-01-05.]

Segeren, M., Fassaert, T., De Wit, M & Popma, A. (2020). Constellations of youth criminogenic factors associated with young adult violent criminal behavior. *Crime science*, 9 (1): 1-15.

Stalker, K, C (2020). Risk factors for externalizing behavior among adolescents: Does level of risk matter?. *Children and youth services review*, 111 (1): 1-8.

Tan, B. P., Zuraini, J. O & Noor Banu, M. N (2019). Examine family and school factors as predictors of delinquency: A study of juvenile offenders, at-risk students and low-risk students in Malaysia". *Asian social work and policy review*, 13 (2): 146-158.

Tham, H (2017). Tidiga ingripande som kriminalpolitisk strategi. I: Estrada, F & Flyghed, J (red). *Den svenska ungdomsbrottsligheten*. Lund: Studentlitteratur.

Winstanley, M (2018) *Young offenders and Restorative Justice: Language abilities, rates of recidivism and severity of crime*. Diss., University of Manchester.

Bilaga - Intervjuguide

Bakgrund

1. Vill du berätta lite kort om dig själv? Hur gammal är du? Vad jobbar du med? (du behöver inte säga ditt namn)
2. Vill du berätta om din uppväxt?
3. Hur var din relation till dina föräldrar?
4. Hur var dina känslor kring skolan?
5. Upplevde du i barndomen att ni hade ekonomiska svårigheter i familjen?

Bakgrund i kriminalitet

6. Hur gammal var du när du begick ditt första brott som du kommer ihåg?
7. Vilket var det första brottet du utförde och hur gick det till?
8. Vad var det som gjorde att du tog det första riktiga steget in i kriminalitet? Var befann du dig i livet just då?
9. Vilka typer av brott ägnade du dig åt under din kriminella karriär?
10. Har du någonsin blivit påkommen eller tagen av polisen för ett brott? Hur gick det till och hur kändes det?

Att lämna kriminalitet

11. Vad var det som gjorde att du valde att lämna det kriminella livet och göra en förändring?
Var det en eller flera specifika händelser/personer?
12. Anser du att det är upp till varje individ att själv ta första steget ut ur kriminalitet?
13. Hur kändes det när du väl hade lämnat? (Kände du lättnad? Oro? Etc..)

Socialt

14. På vilket sätt skulle du säga att det är ett tufft liv att vara kriminell?
15. Vad umgicks du med för personer under din kriminella karriär? (Andra kriminella?)
16. Har du någonsin upplevt stigma/en distans från samhället gentemot dig som kriminell?
17. Finns det någonting övrigt som du själv vill tillägga?